

Ebre

Antoni de Magrinyà i de Sunyer

ANTONI MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

Fill de dues famílies nobiliàries, es tracta d'un personatge ben significat que va viure entre el segle XIX i principis del XX i va deixar petjades importants a Tarragona i a Gandesa, les poblacions on va nèixer i on va morir

Antoni de Magrinyà i de Sunyer és un personatge ben significat que va viure entre el segle XIX i principis del XX i va deixar petjades importants a Tarragona i a Gandesa, les poblacions on va nèixer i on va morir. Era fill de dues famílies nobiliàries, els Magrinyà de Falset i els Sunyer de Gandesa, aquests almiralls de la Corona d'Aragó a la conquesta de Sicília, el segle XIV. Com la majoria de les nissagues senyoriales es lligaven per raons econòmiques més que per sentimentals. I així, segons consta al registre parroquial de Gandesa, l'any 1821, Joaquim Ramon de Sunyer Anglès es casa amb Àngela de Magrinyà i Jardí, de la vila de Falset, i el mateix dia, Llorenç de Magrinyà i Jardí es va casar amb Mariana de Sunyer i Anglès. D'aquest matrimoni va nèixer Antoni de Magrinyà i de Sunyer que nasqué a Tarragona el 17 de desembre del 1837.

Posteriorment és quan un Serrano de Tivissa, provinents dels nobles Serrano Aparicio de Queretes es casa amb una Sunyer, emparentats amb l'Estanislau Figueras i Moragas, president de la Primera República d'Espanya. D'aquell matrimoni naixeria Ramon Serrano i Sunyer, cunyat del General Franco, i ministre del seu govern, i Eduardo Serrano, enginyer de ports i camins, cap del Port de Tarragona i redactor de projectes importants com el pont de Móra sobre el riu l'Ebre, i la portada d'aigües de la Fonteta a Gandesa, transcendents pel desenvolupament de les comarques de la Ribera i de la Terra Alta.

Antoni de Magrinyà va estudiar el batxillerat a Tarragona i es va llicenciar en dret a la universitat de Saragossa. Es va establir d'advocat a Tarragona però ben aviat s'interessà per l'agricultura, influït per l'extens patrimoni dels Sunyer de Gandesa. L'any 1859 va ingressar a l'Associació Agrícola i a la Cambra Agrària de Tarragona i des dels primers passos a la política, s'interessà per la terra i en deixa constància en una carta dirigida al *Diari de Tarragona*, que apareix a l'edició del 14 de febrer i una altra el 20 de juny del 1866, on resumides diu: «Si Dios no se apiada de los labradores del distrito de Gandesa enviándoles la benéfica lluvia [...] tendrán que emigrar en masa [...] ni Dios ni el gobierno han escuchado

El Palau Sunyer, a Gandesa. FOTO: JOAN REVILLAS

mi súplica [...] el hambre empieza a extenderse [...] cuadrillas de hombres y mujeres abandonan el país [...] si las cartas que escribo las leyera quien tendría que enterarse [...] le diría: rebájales de la contribución porqué se tendrán de entregar los utensilios de labranza para pagártela, haz que inviertan para construir caminos vecinales [...] Mas, ay! Predico en el desierto».

Tany següent escriu una altra carta al director, on aconsella als paguesos que canviïn el conreu del blat per la vinya per rendibilitzar la terra i millorar l'economia, ja que per aquells anys, els bancals i les terres més productives se sembraven de blat i calia canviar el conreu per aconseguir més beneficis. Les vinyes estaven plantades, de tota la vida, a les faixes laterals menys productives mentre el blat, essencial per l'alimentació de les famílies, per transformar-lo en pa, ocupaven els bancals i les terres de més qualitat, però el gra rendia econòmicament molt menys que la vinya.

El seu pare durant la primera guerra carlina ja comanava els liberals o nacionals de Falset. Ell continuà els seus passos i exercí com a republicà centralista mentre que la casa pairal dels Sunyer de Gandesa eren carlins i tradiciona-

En deixar la Diputació va abandonar el món polític i va dedicar-se a escriure i dirigir les finques. Les visitava tot sovint, amb la tartana que encara resta al palau, dels fills de Ramon Serrano Sunyer

listes. I així el notari, Àngel de Sunyer es va casar amb Dª Angustias Font de Mora de Cuenca i de les dues filles d'aquest matrimoni, Àngela i Carme es maridaren amb els germans Serrano de Tivissa i d'aquests provenen els Serrano Sunyer, comentats anteriorment. Disposo al meu llibre, *Història de Gandesa, cruïlla de camins*, la nota on diu: que l'any 1874, «el pretendent don Carles i donya Blanca van pernocrar a Gandesa, al palau dels Sunyer, amb tot el seu Estat Major, salvaguardats de diferents partides de soldats carlins. Amb aquest motiu es van celebrar els besaments (les autoritats i per-

sonalitats locals saluden als reis i els obsequiaven amb productes o articles de la ciutat). La Corporació Municipal va ordenar als ciutadans que il·luminessin balcons i finestres, guarnits amb domassos i estores».

Per tant Antoni, contràriament a la seva germana i el cunyat que residien a Gandesa, estigué al servei de les polítiques liberals i ja l'any 1868 va participar en la revolució del 1868, iniciada a Cadis el 17 de setembre, seguint els passos del gandesà, Manuel Bes i Hediger, que l'any següent va constituir a Tortosa «l'Assemblea del Pacte Federal» amb la voluntat d'establir una confederació política republicana amb Espanya. I així l'any 1968 ja va entrar com a tinent d'alcalde a l'Ajuntament de Tarragona, el següent va ser jutge de 1a Instància a Reus i dos anys més tard va entrar com a diputat provincial pel districte de Falset.

Incorporat de ple al món de la política fou elegit cap del Centre Republicà de Tarragona i president de la Reial Societat Arqueològica Tarraconense. I l'any 1893, va ser nomenat delegat d'Agricultura i president de la Diputació. Essent republicà unitarista i contrari al centralisme barceloní, com a diri-

gent agrícola provincial i terratinent important de Gandesa, es va oposar a entrar a l'Institut Agrícola Català de Sant Isidre, com tampoc va voler formar part de les Bases de Manresa, on associacions catalanistes de les diferents comarques van redactar les bases de la Constitució Catalana.

En deixar la Diputació a darretes del 1894 va abandonar el món polític i va dedicar-se a escriure i dirigir les finques agrícoles dels Sunyer. Les visitava tot sovint, amb la tartana que encara avui resta als baixos del palau, propietat dels fills de Ramon Serrano Sunyer. És quan l'any 1898 Antoni de Magrinyà, va publicar el llibre, *Máximes Agrícoles*, on feia recomanacions que ell ja aplica a les seves propietats per rendibilitzar l'agricultura i en reproduïa una sèrie d'articles a *La Vanguardia*. Dos anys més tard la fil·loxera arribava a Gandesa. Amb Rafael Ferrer Forés i altres terratinents com el Baró de Purroy, incorporaren els ceps americans a la comarca per combatre la mort de les vinyes plantades de tota la vida amb «cep de sarmen» que no resistien la fil·loxera. A principis de l'any 1900 comença a escriure el llibre, *Història de les Set Sítios de Gandesa*, a partir de contalles que li expliquen quatre supervivents combatents entre el març de 1836 al març del 1838. Al llibre, publicat el 1909, es detallen els encerclaments que visqué la població per les tropes carlines del General Cabrera en set ocasions diferents, i la composició demogràfica del 1838 i la del 1900 amb les conseqüents repercussions socials. També explica que el castell quedà destruït, on caigueren centenars d'obusos carlins, la situació de les sis torres de defensa i el fossar de sis metres d'ample per quatre de fons que protegien les muralles. I sobretot els arcs que hi havia sobre les cases, essencials per enviar forces defensores immediatament d'un lloc a un altre per protegir els punts dèbils. Amb 700 homes armats, la majoria voluntaris, Gandesa no caigué en mans carlines amb milers d'atacants professionals, fins a la retirada obligada per ordre del general San Miguel, el 2 de març, fugint els gandesans per refugiar-se a Mequinsena, on restaren durant dos anys i mig.